

Uchwała Nr CXVI/755/2021
Zarządu Powiatu
Ropczycko-Sędziszowskiego
z dnia 21 stycznia 2021 r.

w sprawie skierowania do Rady Powiatu projektu uchwały w sprawie powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej.

Na podstawie art. 32 ust. 2 pkt 1) ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. 2020. 920)

Zarząd Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Postanawia się skierować do Rady Powiatu projekt uchwały w sprawie przyjęcia **Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 – 2023 w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim** stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Staroście Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Zarządu

Witold Dąbka

Bernadeta Safin-Wielis

ADWOKAT

**Uchwała Nr
Rady Powiatu
Ropczycko-Sędziszowskiego
z dniar.**

w sprawie przyjęcia powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a) i art. 12 pkt 11) ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. 2020. 920) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2020. 821)

Rada Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji **Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 – 2023 w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim** w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Nadzór nad wykonaniem uchwały powierza się Komisji Zdrowia, Bezpieczeństwa i Spraw Społecznych.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Powiatu Ropczycko – Sędziszowskiego
w Ropczycach
z dniastycznia 2021 roku*

***Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej
na lata 2021 – 2023
w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim***



Ropczyce 2021

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach
Organizator rodzinnej pieczy zastępczej

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. DIAGNOZA SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE ROPCZYCKO-SĘDZISZOWSKIM.....	4
II. POTRZEBY, CELE I ADRESACI PROGRAMU	17
III. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	19
IV. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH NA LATA 2021–2023	26
V. EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU	27
PODSUMOWANIE	28
SPIS TABEL, MAP, WYKRESÓW, DIAGRAMÓW	30

WSTĘP

Rodzina to jedyne i niepowtarzalne środowisko, które ma bezpośredni wpływ na rozwój fizyczny, psychiczny i społeczny dziecka. Ma za zadanie zapewnić realizację podstawowych potrzeb młodego człowieka, jak również wprowadzić go w świat powszechnie obowiązujących wartości i norm. To pierwsza instytucja wychowawcza, w której następuje kształtowanie osobowości dziecka oraz przygotowanie go do przyszłych ról społecznych.

W obecnych czasach zauważalne są jednak niepokojące zmiany społeczne mające bezpośredni wpływ na jakość funkcjonowania rodzin. Niekorzystne zmiany dotyczące życia rodzinnego to między innymi: rosnąca liczba rozwodów, migracje zarobkowe rodziców (eurosieroctwo), nadmierne zaangażowanie w pracę zarobkową, rozluźnienie więzi rodzinnych, przemoc w rodzinie, alkoholizm czy inne uzależnienia. Wszystkie wymienione zjawiska przyczyniają się do dysfunkcjonalności postaw rodzicielskich, a tym samym stanowią zagrożenie dla rozwoju dziecka. Dziecko powinno wychowywać się w atmosferze pełnej miłości, akceptacji i poczucia bezpieczeństwa, a w przypadku pozbawienia go powyższego na straży praw dziecka stoją specjalnie powołane do tego instytucje państwowe.

System prawny wprowadzony ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2020. 821) jest elementem polityki rodzinnej państwa, który w sposób kompleksowy reguluje problematykę wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 180 pkt. 1) ww. ustawy do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 – 2023 w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim stanowi kontynuację działań podejmowanych w trzech poprzednich programach, zmierzać ma on do podnoszenia jakości i efektywności funkcjonowania systemu pieczy zastępczej.

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podmiotem realizacji działań programowych jest rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i jej pomoc oraz wspieranie systemu pieczy zastępczej. Analizując tenże system w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim należy brać pod uwagę formy rodzinne pieczy zastępczej, gdyż na terenie powiatu nie znajduje się żadna z form instytucjonalnych.

W niniejszym programie uwzględniono zagadnienia odnoszące się zarówno do dotychczasowych doświadczeń, jak i planowanych działań, które będą podjęte w ramach realizacji polityki rodzinnej.

Diagnoza systemu pieczy zastępczej w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim jest pierwszym zagadnieniem, w którym dokonano charakterystyki powiatu, instytucji zajmujących się udzielaniem wsparcia na jego terenie, a także zasobów ludzkich i instytucjonalnych.

Kolejnym etapem powyższego programu jest wskazanie *potrzeb, celów i adresatów programu*. W zagadnieniu tym zestawiono potrzeby powiatu w zakresie pieczy zastępczej zgodne z realizacją ustawy o wpieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wyznaczono cel główny i szczegółowy, a także adresatów.

Kierunki rozwoju systemu pieczy zastępczej są kolejnym etapem programu rozwoju pieczy zastępczej, w którym uwzględniono cele szczegółowe wraz z zadaniami i sposobami ich realizacji.

Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021-2023 jest następnym zagadnieniem rozwoju pieczy zastępczej, gdzie koniecznością jest określenie corocznych limitów rodzin zastępczych zawodowych.

Ostatnim etapem programu są *ewaluacja i monitoring*, pozwalające na dokonanie oceny zrealizowanych zadań i celów.

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 – 2023 w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim wychodzi naprzeciw oczekiwaniom i potrzebom Powiatu Ropczycko – Sędziszowskiego w zakresie rozwoju systemu pieczy zastępczej, jak i wpieraniu rodziny w prawidłowym jej funkcjonowaniu. To również projekt działań skierowanych na potrzeby zastępczego środowiska rodzinnego w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim.

I. DIAGNOZA SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE ROPCZYCKO-SĘDZISZOWSKIM

Powiat Ropczycko-Sędziszowski usytuowany jest w południowo-wschodniej Polsce, na pograniczu terenów nizinnych Kotliny Sandomierskiej i terenów górzystych Pogórza Karpackiego, w zachodniej części województwa podkarpackiego. Powiat Ropczycko-Sędziszowski od północy graniczy z powiatami mieleckim i kolbuszowskim, od południa ze strzyżowskim, od zachodu z dębickim, natomiast od wschodu z rzeszowskim. Przez teren

powiatu przebiegają ważne szlaki komunikacyjne prowadzące ze wschodu na zachód Polski, które stanowią istotny element infrastruktury regionu.

W granicach administracyjnych powiatu znajdują się następujące gminy i miasta:

- gminy miejsko-wiejskie:
 - Ropczyce
 - Sędziszów Małopolski
- gminy wiejskie
 - Iwierzycze
 - Ostrów
 - Wielopole Skrzyńskie
- miasta:
 - Ropczyce
 - Sędziszów Małopolski.

Mapa nr 1. Granice administracyjne powiatu



Źródło: www.wikipedia.pl

Sytuacja demograficzna

Powiat Ropczycko-Sędziszowski zajmuje 548,89 km², tj. 54 831 ha i jest zamieszkały przez 74 515 osób, w tym 37 691 kobiet (50,58 % ogółu mieszkańców) i 36 824 mężczyzn (49,42 % ogółu mieszkańców). Gęstość zaludnienia wynosi około 136 osób na 1 km².

Tabela nr 1 przedstawia liczbę mieszkańców z podziałem na płeć oraz gęstość zaludnienia.

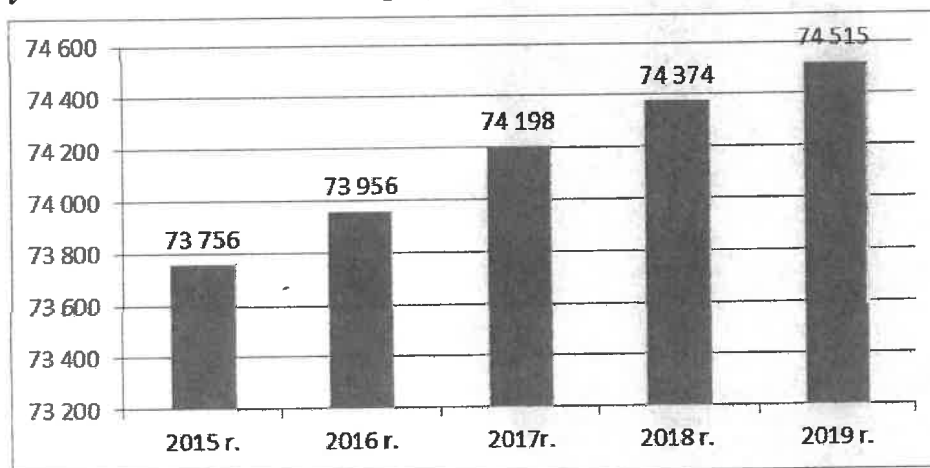
Tabela nr 1. Ludność Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego w 2019 roku

JST	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Gęstość zaludnienia na 1 km ²
Powiat ropczycko-sędziszowski	74 515	37 691	36 824	136

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na 31.XII.2019 r.)

Liczbę ludności Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego w poszczególnych latach od roku 2015 do roku 2019 przedstawia Wykres nr 1.

Wykres 1. Ludność Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego w latach 2015-2019



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane przedstawione na Wykresie 1 świadczą, o tym że liczba ludności ma tendencję wzrostową. W roku 2015 liczba ludności w powiecie wynosiła 73 756 osób, w 2016 – 73 956 osób, w 2017 – 74 198 osób, w 2018 – 74 374 osób, 2019 – 74 515 osób.

Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania ludności stwierdzić należy, że najwięcej mieszkańców w ramach powiatu zamieszkuje w Gminie Ropczyce – 27 487 (36,89 % ogółu),

mniej natomiast w Gminie Sędziszów Małopolski – 23 784 (31,92%) oraz gminach: Wielopole Skrzyńskie – 8 151 (10,94%), Iwierzycy – 7 735 (10,38%) i Ostrów – 7 358 (9,87%).

Tabela nr 2. Ludność Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego w podziale na gminy

JST	Ludność	% ludności powiatu
Powiat Ropczycko-Sędziszowski	74 515	100,00
Ropczyce	27 487	36,89
Sędziszów Małopolski	23 784	31,92
Wielopole Skrzyńskie	8 151	10,94
Iwierzycy	7 735	10,38
Ostrów	7 358	9,87

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z danych statystycznych GUS wynika, że w największą liczbę – 61,5 % ogółu mieszkańców powiatu stanowi ludność w wieku produkcyjnym, 20,3% stanowi ludność w wieku przedprodukcyjnym i 18,3 % stanowi ludność w wieku poprodukcyjnym.

W granicach administracyjnych powiatu znajduje się 5 gmin, w tym trzy gminy wiejskie: Ostrów, Iwierzycy Wielopole Skrzyńskie oraz dwie gminy miejsko – wiejskie, tj. Ropczyce i Sędziszów Małopolski. Zarówno Ropczyce, jak i Sędziszów Małopolski, stanowią jedyne miasta w powiecie.

Rodzinie przeżywającej trudności w zakresie opieki i wychowywania dzieci oraz dzieciom potrzebującym szczególnej ochrony i pomocy, wsparcia udzielają podmioty realizujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Rodzaj, forma i rozmiary świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Wspieranie rodziny prowadzone powinno być za jej zgodą i jej aktywnym udziałem, a także z uwzględnieniem własnych zasobów rodziny oraz wsparcia zewnętrznego.

Na terenie powiatu ropczycko-sędziszowskiego od stycznia 1999 r. funkcjonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach, które do listopada 2017 roku mieściło się w budynku Starostwa Powiatowego przy ul. Konopnickiej 5.

Od listopada 2017 roku budynek po byłym Internacie Liceum Ogólnokształcącego w Ropczycach, przekształcony został w Powiatowe Centrum Wsparcia Dziecka i Rodziny w Ropczycach, w skład którego wchodzi Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ropczycach oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach, w którym znajdują się:

- Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej,
- Zespół ds. pomocy instytucjonalnej i osób niepełnosprawnych,
- Powiatowa Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego i Urządzeń Pomocniczych,
- Placówka wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym „Nasza Baza”,
- Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

Budynek został wyremontowany i dostosowany do potrzeb PCPR dzięki realizacji przez Starostwo Powiatowe w Ropczycach projektu pn.: *„Tworzenie warunków technicznych dla rozwoju systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej w powiecie ropczycko-sędziszowskim”* dofinansowanego z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w ramach poddziałania 6.2.2 Infrastruktura pomocy społecznej.

Główną ideą projektu była poprawa dostępności i jakości świadczonych usług w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej, na co niewątpliwie ma wpływ m. in. zlokalizowanie w jednym miejscu wszystkich tych jednostek i dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych, rozwój rodzinnej pieczy zastępczej oraz utworzenie pierwszej w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim ponadgminnej Placówki wsparcia dziennego „Nasza Baza” w Ropczycach.

Placówka wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym „Nasza Baza” rozpoczęła działalność w listopadzie 2017 roku, a bezpośrednie wsparcie dziecka i rodziny odbywa się od stycznia 2018 roku. Celem działalności placówki jest wspieranie rodziny w procesie przygotowywania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia poprzez objęcie ich działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi, edukacyjnymi, profilaktycznymi oraz rozwijającymi ich zdolności, kompetencje i pasje. Dzieci objęte są wsparciem dydaktycznym w zakresie pomocy w nauce bieżącej oraz wyrównywaniu braków edukacyjnych. W okresie ferii i wakacji biorą udział w półkoloniach. W placówce wsparcie otrzymuje 20 uczestników, w tym dzieci i młodzież w wieku 8-17 lat, pochodzący m. in. z rodzin korzystających lub kwalifikujących się do wsparcia z ośrodków pomocy społecznej, rodzin, w których występują problemy uzależnień, długotrwałe bezrobocie, choroby, niepełnosprawność, a także rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, dzieci i młodzież skierowana do placówki przez Sąd Rejonowy w Ropczycach III Wydział Rodzinny i Nieletnich.

Na terenie Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego zadania w zakresie systemu pieczy zastępczej realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach. Realizując zadania ustawowe i dodatkowe PCPR współpracuje z ośrodkami pomocy społecznej oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Starosta Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego zarządzeniem Nr 91/2011 z dnia 7 grudnia 2011 roku wyznaczył na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach.

Do podstawowych zadań własnych realizowanych przez powiat w zakresie systemu pieczy zastępczej należy zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a także udzielenie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.

Na uwagę zasługuje fakt, że dnia 01.04.2020 roku na terenie powiatu ropczycko – sędziszowskiego został utworzony rodzinny dom dziecka poprzez zmianę dotychczasowej formy sprawowania pieczy zastępczej jednej z rodzin zastępczych zawodowych. Porozumieniem zawartym w Ropczycach w dniu 31 marca 2020 roku pomiędzy Starostą Powiatu Ropczycko – Sędziszowskiego a małżeństwem sprawującym funkcję rodziny zastępczej zawodowej strony zgodnie oświadczyły, iż z dniem 31 marca 2020 roku rozwiązują dotychczasową umowę, której przedmiotem jest pełnienie przez Zleceniobiorców funkcji rodziny zastępczej zawodowej. W dniu 1 kwietnia 2020 roku zawarta została w Ropczycach pomiędzy Starostą Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego a ww. osobami umowa o prowadzenie rodzinnego domu dziecka.

W Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim w dniu 31.12.2020 roku funkcjonowało ogółem:

- a) **34 rodziny zastępcze, w nich przebywało 48 dzieci i 5 osób pełnoletnich¹**, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, nadal uczą się w szkole lub w uczelni i pozostały w rodzinie zastępczej za zgodą tej rodziny:
- 14 rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem, w których przebywało 21 dzieci i 3 osoby pełnoletnie,
 - 19 rodzin zastępczych niezawodowych, w których przebywało 24 dzieci oraz 2 osoby pełnoletnie,

¹ Zob. art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2020. 821)

- 1 rodzina zastępcza zawodowa, w której przebywało 3 dzieci,
- b) **1 rodzinny dom dziecka** – w nim umieszczono 5 dzieci i 1 osobę pełnoletnią, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, nadal uczy się w szkole i za zgodą prowadzących rodzinny dom dziecka w nim pozostała.

W 2020 roku najwięcej rodzin zastępczych zamieszkiwało w gminie miejsko-wiejskiej – w Ropczycach, a najmniej w gminie wiejskiej – Wielopole Skrzyńskie (dane te obrazuje tabela nr 3).

Tabela nr 3. Liczba rodzin zastępczych w powiecie z wyszczególnieniem gmin

Lp.	Gmina	Rok 2020	
		Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka	Liczba dzieci i osób pełnoletnich przebywających w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka
1.	Ropczyce (gmina miejsko-wiejska)	14	26
2.	Sędziszów Małopolski (gmina miejsko –wiejska)	6	9
3.	Iwierzycę (gmina wiejska)	3	5
4.	Ostrów (gmina wiejska)	4	8
5.	Wielopole Skrz. (gmina wiejska)	8	11
RAZEM:		35	59

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety oraz danych statystycznych znajdujących się w PCPR w Ropczycach (stan na dzień 31.12.2020 r.)

Liczbę rodzin zastępczych, które funkcjonowały w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim w latach 2018 – 2020 z podziałem na typ rodzin oraz liczbę umieszczonych dzieci i osób pełnoletnich, które osiągnęły pełnoletność w pieczy zastępczej i pozostały w dotychczasowej rodzinie zastępczej przedstawia tabela nr 4:

Tabela nr 4. Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w latach 2018-2020 wraz z dziećmi i osobami pełnoletnimi

Rok	Rodziny zastępcze spokrewnione	Liczba dzieci	Liczba osób pełnoletnich
-----	--------------------------------	---------------	--------------------------

2018	11	20	0
2019	10	20	0
2020	14	21	3
Rok	Rodziny zastępcze niezawodowe	Liczba dzieci	Liczba osób pełnoletnich
2018	17	19	4
2019	19	22	2
2020	19	24	2
Rok	Rodziny zastępcze zawodowe	Liczba dzieci	Liczba osób pełnoletnich
2018	2	8	1
2019	2	7	1
2020	1	3	0
Rok	Rodzinne Domy Dziecka	Liczba dzieci	Liczba osób pełnoletnich
2018	-	-	-
2019	-	-	-
2020	1	5	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety oraz danych statystycznych znajdujących się w PCPR w Ropczycach (stan na dzień 31.12.2018 r., 31.12.2019 r. i 31.12.2020 r.)

Jak wynika z powyższej tabeli na dzień 31.12.2018 roku w powiecie funkcjonowało 30 rodzin zastępczych, w których zapewnioną opiekę miało 47 dzieci i 5 osób pełnoletnich. W dniu 31.12.2019 roku funkcjonowało 31 rodzin zastępczych, które zapewniały pieczę 49 dzieciom i 3 osobom pełnoletnim, a w dniu 31.12.2020 roku wychowanie w 35 rodzinnych formach pieczy zastępczej znalazło 53 dzieci i 6 osób pełnoletnich.

W okresie tym liczbowo przeważały rodziny zastępcze niezawodowe, w drugiej kolejności plasowały się rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem (dziadkowie i rodzeństwo przyjętego dziecka), a następnie rodziny zastępcze zawodowe.

Liczba rodzin zastępczych zawodowych w 2020 roku uległa zmianie, gdyż od dnia 01.04.2020 roku 1 rodzina zastępcza zawodowa została przekształcona w rodzinny dom dziecka. W analizowanym okresie liczba rodzin zastępczych nieznacznie wzrosła.

Funkcje rodziny zastępczej po uprzednim spełnieniu określonych ustawowo wymogów kwalifikacyjnych mogą pełnić zarówno osoby samotne jak i małżeństwa. Na terenie Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego role rodziców zastępczych w dużej mierze pełnione są przez rodziny pełne, co ma pozytywny wpływ na kształtowanie osobowości podopiecznych i przygotowywanie ich do prawidłowego wypełniania w przyszłości ról społecznych. W 2018 roku funkcję rodziców zastępczych sprawowało 20 par małżeńskich. W 2019 roku były to 22 małżeństwa, a w 2020 roku 25 par małżonków. Odsetek osób

samotnych pełniących funkcję rodziców zastępczych jest niższy, w 2018 roku było to 10 osób, w ciągu 2019 roku 9 osób, a w roku 2020 – 10 osób.

Tabela nr 5. Liczba rodziców zastępczych w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim

Rodzinne formy pieczy zastępczej			
Rok	Osoby samotne	Liczba małżeństw	Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka ogółem
2018	10	20	30
2019	9	22	31
2020	10	25	35

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Ropczycach

Najwięcej osób pełniących funkcję rodziców zastępczych latach 2018 – 2020 znajdowało się w przedziale wiekowym 41 – 50 lat (w przypadku par małżeńskich dane dotyczą jednego z małżonków). W 2018 roku było to 10 osób, w 2019 roku 11 osób, a w 2020 roku – 11 osób. W latach 2018 - 2020 roku nie było rodziców zastępczych do 21 roku życia.

Wiek osób pełniących funkcję rodziców zastępczych ilustruje tabela nr 6.

Tabela nr 6. Wiek osób pełniących funkcje rodzin zastępczych i rodzinnego domu dziecka w latach 2018-2020

Osoby pełniące funkcje rodzin zastępczych – wszystkie formy rodzinnej pieczy zastępczej (w przypadku małżeństwa jedna z osób)	Wiek	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
	do 21	0	0	0
	22-30	2	2	4
	31-40	2	5	5
	41-50	10	11	11
	51-60	8	7	8
	61-70	7	5	6
	71 i więcej lat	1	1	1
Razem		30	31	35

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Ropczycach (stan na dzień 31.12.2018 r., 31.12.2019 r. oraz 31.12.2020 r.)

Przeważająca część rodzin zastępczych zamieszkuje tereny wiejskie powiatu. Zarówno w 2018 roku, jak i w 2019 i 2020 na wsi mieszkało 24 rodziny zastępcze. W miastach Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego w 2018 roku mieszkało 9 rodzin zastępczych, co stanowi mniej niż 1/3 ogółu rodzin zastępczych, w 2019 roku było to

9 rodzin, a w 2020 roku – 11 rodzin zastępczych. Rodzinny dom dziecka również funkcjonuje w mieście. Rodziny zastępcze powiatu ropczycko-sędziszowskiego w latach 2018-2020 najczęściej sprawowały opiekę nad jednym dzieckiem (w 2018 roku – 18 rodzin, w 2019 roku- 20 rodzin, w 2020 – 23 rodziny), a najrzadziej nad trójką dzieci. Wyjątek stanowiła 1 rodzina zastępcza, która zmieniła formę sprawowania pieczy zastępczej na rodzinny dom dziecka – tu opiekę znalazło 5 dzieci i 1 osoba pełnoletnia. Liczbę rodzin z wyszczególnieniem liczby wychowywanych w nich dzieci zawiera tabela nr 7.

Tabela nr 7. Liczba rodzinnych form pieczy zastępczej z uwzględnieniem liczby wychowywanych dzieci w latach 2018-2020

Liczba przebywających dzieci w rodzinnej formie pieczy zastępczej	Liczba rodzin i rodzinnych domów dziecka		
	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
1 dziecko	18	20	23
2 dzieci	5	4	3
3 dzieci	6	6	8
4 dzieci	0	0	0
5 dzieci i więcej	1	1	1
Razem	30	31	35

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Ropczycach (stan na dzień 31.12.2018 r., 31.12.2019 r. i 31.12.2020 r.)

W funkcjonujących w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim na przestrzeni ostatnich 3 lat rodzinach zastępczych przebywało najwięcej dzieci w wieku adolescencji. W latach 2018, 2019 i 2020 w rodzinach tych wychowywało się najwięcej dzieci w wieku 7 - 13 lat. W analizowanym czasie najmniej podopiecznych było w wieku od urodzenia do 3 roku życia (5 dzieci w roku 2018, 3 w 2019 i 6 w 2020).

Największa liczba dzieci przyjętych po raz pierwszy do rodzinnej pieczy zastępczej w omawianym okresie czasu przypadła na rok 2019 (4 dzieci), w 2016 roku opiekę w rodzinach zastępczych znalazło 3 dzieci. W 2015 roku w rodzinach zastępczych zapewniono pieczę zastępczą 4 sierotom zupełnym, w 2016 roku 3 osieroconym dzieciom, a w 2017 – 1 dziecku.

W analizowanych latach liczba dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności albo o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wynosiła 6.

Wśród przebywających w rodzinach zastępczych dzieci w roku 2018 dziewczynki stanowiły większość. Na 54 dzieci i osób pełnoletnich przebywających w rodzinach

zastępczych było 27 dziewczynek. W 2019 roku w rodzinach wychowywało się 21 dziewczynek (łącznie liczba wychowanków – 46), a w roku 2020 – w rodzinach przebywało 19 dziewcząt (liczba dzieci wynosiła 41).

Scharakteryzowane powyżej dane szczegółowo przedstawione zostały w Tabeli nr 8.

Tabela nr 8. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2018-2020 z uwzględnieniem przedziału wiekowego

Dzieci oraz osoby pełnoletnie przebywające w rodzinach zastępczych		Rok 2018			Rok 2019			Rok 2020			
		spokrewnionych	niezawodowych	zawodowych	spokrewnionych	niezawodowych	zawodowych	spokrewnionych	niezawodowych	zawodowych	RDD
	Ogółem	20	23	9	20	24	8	24	26	3	6
w wieku	0-3	3	2	0	1	2	0	2	4	0	0
	4-6	4	0	1	3	1	1	2	2	0	0
	7-13	8	11	4	8	12	2	10	12	0	3
	14-17	5	6	3	8	7	4	7	6	3	2
	18-25	0	4	1	0	2	1	3	2	0	1
	dziewczęta	7	12	4	6	12	3	10	14	2	2
	sieroty	0	1	0	3	1	0	4	1	0	0
Posiadające orzeczenie o niepełnosprawności albo o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (wydane przez Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności)		6	2	1	2	2	2	2	2	0	2
Dzieci, które po raz pierwszy zostały umieszczone w rodzinie zastępczej w ciągu roku sprawozdawczego		12	2	3	3	4	1	4	4	1	0
Ogółem		52			52			59			

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Ropczycach (stan na dzień 31.12.2018 r., 31.12.2019 r. oraz 31.12.2020 r.)

W rodzinach zastępczych w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim przebywają dzieci pochodzące z terenu tego powiatu, jak również dzieci pochodzące z terenu innych powiatów.

W 2020 roku na terenie Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego przebywało 17 dzieci i osób pełnoletnich, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, nadal uczą

się w szkole lub w uczelni i pozostali w rodzinie zastępczej lub rodzinnego domu dziecka za zgodą tej rodziny. W związku z tym Powiat Ropczycko-Sędziszowski realizował 20 porozumień w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości jego wydatków na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej i rodzinnym domu dziecka na terenie Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego z powiatami właściwymi ze względu miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej.

Poza Powiatem Ropczycko-Sędziszowskim umieszczonych było:

- 9 dzieci i osób pełnoletnich, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, nadal uczą się w szkole lub w uczelni i pozostali w rodzinie zastępczej za zgodą tej rodziny, a które przed umieszczeniem w rodzinnej formie pieczy zastępczej mieszkali na terenie Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego,
- 8 dzieci i osób pełnoletnich, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, nadal uczą się w szkole lub w uczelni i pozostali w placówce opiekuńczo-wychowawczej za zgodą dyrektora placówki, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25. roku życia.

Z tymi powiatami Powiat Ropczycko-Sędziszowski również realizował stosowne porozumienia.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach oferuje rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinny dom dziecka pomoc i wsparcie w różnorodnych formach, przede wszystkim: opiekę i wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, pracownika socjalnego, specjalistyczne poradnictwo psychologiczne i prawne, szkolenia dla rodzin zastępczych prowadzone przez doświadczonych specjalistów (psychologów, pedagogów, terapeutów rodzinnych, psychoterapeutów), możliwość uczestniczenia w grupie wsparcia, świadczenia pieniężne. W minionych latach organizowane były również imprezy okolicznościowe dla rodzin zastępczych (np. piknik dla dzieci i rodziców zastępczych, obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, spotkanie opłatkowo-noworoczne dla rodzin zastępczych).

W styczniu 2018 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach przystąpiło do realizacji projektu pn.: „**Wspieranie działań pieczy zastępczej**” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie osi priorytetowej VIII Integracja społeczna, Działanie: 8.4 Poprawa dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. Czas realizacji projektu: od 01.01.2018 r. do

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach
Organizator rodzinnej pieczy zastępczej

31.12.2019 r. Głównym celem projektu było zwiększenie dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim dla rodzin zastępczych, dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, a także dzieci biologicznych rodziców zastępczych.

Udział w projekcie pozwolił podnieść kompetencje rodzicielskie, funkcjonowanie społeczne oraz poprawić relacje rodzinne. Wszystkie działania w ramach projektu były realizowane bezpłatnie dla uczestników projektu. W roku 2020 w ramach trwałości projektu realizowane były następujące działania: poradnictwo psychologiczne, poradnictwo prawne i grupa wsparcia dla rodzin zastępczych i rodzinnego domu dziecka.

Zadania zrealizowane w ramach projektu:

- specjalistyczne poradnictwo psychologiczne – 103 osoby
- specjalistyczne poradnictwo prawne 46 osób
- grupa wsparcia 15 osób,
- szkolenia dla rodziców zastępczych: szkolenie dotyczące wzmacniania poczucia wartości dziecka 28 osób, szkolenie dotyczące znaczenia rodziny w procesie wychowania dziecka 28 osób,
- trening umiejętności społecznych w formie wyjazdowej – 12 osób
- racjonalna terapia zachowań – 10 osób
- terapia rodzinna w formie wyjazdowej – 3 osoby.

Innym, niezwykle ważnym elementem systemu pieczy zastępczej, jest wsparcie usamodzielnianych wychowanków rodzinnych oraz instytucjonalnych form pieczy zastępczej. Organizowane jest ono poprzez udzielanie osobom pełnoletnim opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie oraz pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia.

Obrazowo wsparcie udzielone pełnoletnim wychowankom przedstawia Tabela nr 10.

Tabela nr 9. Pomoc udzielna usamodzielnianym wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2018-2020

ROK	Pomoc na kontynuowanie nauki dla wychowanków:		Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla wychowanków:		Pomoc na usamodzielnienie dla wychowanków:	
	RZ	POW	RZ	POW	RZ	POW
2018	16	2	1	1	3	2
2019	14	1	3	0	2	0
2020	13	2	2	0	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Ropczycach.

II. POTRZEBY, CELE I ADRESACI PROGRAMU

Zestawienie potrzeb powiatu ropczycko-sędziszowskiego w zakresie pieczy zastępczej:

- Wspieranie rodziny poprzez m. in. działalność Placówki wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym „Nasza Baza” w Ropczycach;
- Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców;
- Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej, celem pozyskiwania kandydatów do tworzenia i realizacji zadań rodzinnej pieczy zastępczej;
- Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności osób zainteresowanych tematyką rodzinnej pieczy zastępczej;
- Kwalifikowanie kandydatów do prowadzenia rodzinnej pieczy zastępczej;
- Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- Organizowanie poradnictwa i terapii dla rodzin i osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, w tym poradnictwa psychologicznego, prawnego;
- Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- Grupa wsparcia dla rodzin zastępczych;
- Utworzenie wśród istniejących rodzin zastępczych rodzin pełniących funkcje rodzin pomocowych;

- Organizowanie pomocy wolontariuszy (w przypadku uzasadnionych potrzeb);
- Dokonywanie ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz ocen rodzin zastępczych;
- Współpraca z ośrodkiem adopcyjnym;
- Utworzenie rodziny zastępczej zawodowej;
- Finansowanie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- Doskonalenie zawodowe kadry organizatora pieczy zastępczej i innych podmiotów w zakresie pomocy dziecku i rodzinie;
- Tworzenie i realizacja programów usamodzielniania pełnoletnich wychowanków przebywających w pieczy zastępczej;
- Współpraca ze środowiskiem lokalnym mająca na celu niesienie pomocy i wsparcia rodzinom i ich dzieciom, rodzinom zastępczym i dzieciom umieszczonym w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- Opracowanie i realizacja programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, w tym pozyskiwanie funduszy zewnętrznych.

Opracowując *Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 – 2023 w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim* Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach wyznaczyło następujące cele, jakie zamierza osiągnąć poprzez jego realizację:

Cel główny:

Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców.

Cele szczegółowe:

1. *Wspieranie rodziny.*
2. *Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej.*
3. *Kwalifikowanie kandydatów do prowadzenia rodzinnej pieczy zastępczej.*
4. *Wspieranie i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.*
5. *Objęcie pomocą i wsparciem w procesie usamodzielniania się wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.*

Środowisko rodzinne to najważniejsze otoczenie wychowawcze w życiu każdego dziecka. Każde dziecko ma prawo do wychowania w rodzinie. Jeśli zaistnieje konieczność wychowywania dziecka poza rodziną naturalną, do czasu przezwyciężenia trudności, które

stanowiły przyczynę umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, najlepszą formą opieki i wychowania są rodzinne formy pieczy zastępczej, jeżeli jest to zgodne z dobrem dziecka.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, chyba że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej, należy tu wspomnieć o „zasadzie tymczasowości”. „Tymczasowość” sprawowania pieczy zastępczej ma służyć odbudowaniu stabilności rodzin, z których pochodzą wychowankowie i reintegracji tych rodzin. W przypadkach, w których pomimo wysiłków nie uda się przywrócić dziecka jego rodzicom lub też w sytuacji, gdy od początku wiadomo, że osiągnięcie tego celu jest niemożliwe, niezwykle istotne jest stworzenie dziecku zastępczego środowiska rodzinnego o charakterze trwałym, czyli takiego, w którym będzie ono przebywało do osiągnięcia dorosłości.

Adresatami programu są:

1. Mieszkańcy Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego i regionu.
2. Rodziny biologiczne dzieci przebywających w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
3. Dzieci wymagające pieczy zastępczej.
4. Kandydaci do pełnienia funkcji rodzin zastępczych.
5. Rodziny zastępcze.
6. Usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych.
7. Pracownicy instytucji i organizacji wspierających i współpracujących z rodzinami, w tym m. in. z osobami niepełnosprawnymi, wykluczonymi społecznie.

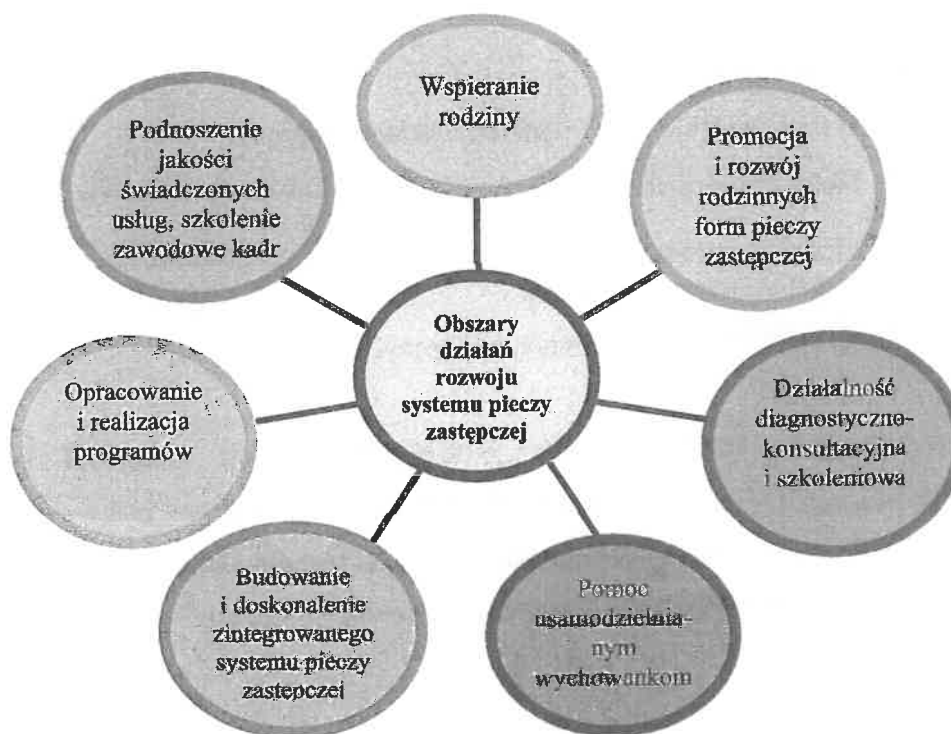
III. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Działania służące rozwojowi systemu pieczy zastępczej w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim skoncentrowane są na następujących obszarach:

- wspieranie rodziny,
- promowanie idei pieczy zastępczej,

- prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i rodziny zastępczej niezawodowej, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę,
- wspieranie i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej,
- pomoc w usamodzielnianiu wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- budowanie i doskonalenie zintegrowanego systemu pieczy zastępczej,
- podnoszenie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie,
- szkolenie zawodowe kadr w zakresie pomocy i wsparcia rodzin i dzieci,
- opracowanie i realizacja programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Diagram 1. Obszary działań rozwoju systemu pieczy zastępczej



Źródło: opracowanie własne

Tabela nr 10. Kierunki rozwoju systemu pieczy zastępczej w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim

Cele szczegółowe	Zadania do realizacji	Sposoby realizacji działań
I. Wsparcie rodziny.	• Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	• Wsparcie rodzin, dzieci i młodzieży za pośrednictwem działalności placówki wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym „Nasza Baza” w Ropczycach • Wsparcie rodziców biologicznych, opiekunów prawnych i rodziców zastępczych w przygotowaniu dzieci i młodzieży do samodzielnego życia. • Objęcie dzieci działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi, edukacyjnymi, profilaktycznymi oraz rozwijającymi ich zdolności, kompetencje i pasje. • Współpraca z rodziną biologiczną w ramach realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (np. ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej).
II. Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej.	• Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności osób zainteresowanych tematyką rodzinnej pieczy zastępczej.	• Udzielanie informacji osobom zainteresowanym stosownie do indywidualnych potrzeb. • Zamieszczanie informacji promocyjnych na stronie internetowej PCPR i Starostwa Powiatowego w Ropczycach, w prasie lokalnej, itp. • Tworzenie i publikowanie artykułów i materiałów (np. ulotek / plakatów / broszur) o charakterze informacyjno-edukacyjnym. • Organizowanie akcji i inicjatyw promujących zastępcze rodzicielstwo. • Współpraca ze Stowarzyszeniem Pomocy Dzieciom i Rodzinie „Nie bądź obojętny” w Ropczycach. • Rozmowy z członkami rodziny biologicznej dziecka (stosownie do indywidualnych potrzeb). • Szerzenie wiedzy dot. pieczy zastępczej wśród dalszych członków rodziny dziecka.

III. Kwalifikowanie kandydatów do prowadzenia rodzinnej pieczy zastępczej.	• Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.	• Udzielanie poradnictwa i wsparcia w zależności od indywidualnych potrzeb. • Udział kandydatów w procesie kwalifikacji (w tym w badaniach psychologicznych i pedagogicznych). • Analiza sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów przeprowadzana przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. • Wydawanie opinii i zaświadczeń kwalifikacyjnych. • Organizowanie szkoleń.
IV. Wspieranie i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.	• Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby.	• Współpraca z podmiotami zewnętrznymi. • Wykorzystanie własnych zasobów.
	• Utworzenie wśród istniejących rodzin zastępczych rodzin pełniących funkcje rodzin pomocowych i wspieranie istniejących rodzin pomocowych.	• Szerzenie wiedzy dot. możliwości i korzyści tworzenia rodzin zastępczych pomocowych stosownie do indywidualnych potrzeb. • Diagnozowanie potrzeb w funkcjonujących rodzinnych formach pieczy zastępczej. • Udzielanie informacji funkcjonującym rodzinnym formom pieczy zastępczej.
	• Organizowanie pomocy wolontariuszy.	• Diagnozowanie potrzeb w rodzinach zastępczych i rodzinnym domu dziecka. • W przypadku zdiagnozowanych potrzeb – nawiązanie współpracy z osobami i/lub instytucjami.
	• Współpraca ze środowiskiem lokalnym mająca na celu niesienie pomocy i wsparcia rodzinom zastępczym i dzieciom umieszczonym w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.	• Współdziałanie z asystentami rodziny, pracownikami ośrodków pomocy społecznej, sądów i ich organów pomocniczych, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, kościołami i związkami wyznaniowymi, organizacjami społecznymi, poradnią psychologiczno-pedagogiczną i pracownikami pieczy zastępczej. • Współdziałanie z rodzicami biologicznymi dziecka oraz jego krewnymi.
	• Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób	• Organizowanie rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinny dom dziecka terapii rodziny stosownie do

sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	indywidualnych potrzeb. • Zapewnienie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka poradnictwa (rodzaj uzależniony od potrzeb), które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego. • Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego. • Zapewnienie poradnictwa psychologicznego.
• Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz ocena rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.	• Przeprowadzanie przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oceny sytuacji dziecka zgodnie z obowiązującymi przepisami. • Formułowanie na piśmie opinii dot. zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazanie jej do właściwego sądu. • Dokonywanie oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. • Udział pracownika jednostki w okresowej ocenie sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej – w miarę możliwości kadrowych i stosownie do potrzeb – z uwzględnieniem przepisów prawa.
• Współpraca z ośrodkiem adopcyjnym.	• Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.
• Zapewnienie dziecku pieczy zastępczej w formie instytucjonalnej w przypadkach tego wymagających.	• Realizacja postanowień sądu dot. umieszczania dzieci z terenu naszego powiatu w placówkach na terenie innych powiatów. • Gromadzenie i przekazywanie dokumentacji niezbędnej do umieszczenia dziecka w instytucjonalnej formie pieczy zastępczej.

	• Finansowanie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.	• Finansowanie świadczeń, dofinansowań oraz dodatków dot. dzieci z terenu powiatu ropczycko-sędziszowskiego umieszczonych na naszym terenie oraz na terenie innych powiatów w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. • Finansowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. • Finansowanie wynagrodzeń rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka. • Finansowanie wynagrodzeń rodzinom zastępczym pomocowym. • Finansowanie wynagrodzeń osobom do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. • Pokrywanie wydatków związanych z utrzymaniem dzieci umieszczonych w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej. • Pokrywanie innych nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dzieci umieszczonych w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.
	• Doskonalenie zawodowe kadry organizatora rodzinnej pieczy zastępczej i innych podmiotów w zakresie pomocy rodzinie i dziecku.	• Umożliwienie pracownikom udziału w kursach i szkoleniach. • Dostęp do literatury fachowej.
	• Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.	• Opracowanie i realizacja programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. • Współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami i organizacjami w zakresie realizacji programów.

	• Realizacja działań związanych z trwałością projektu.: „Wspieranie działań pieczy zastępczej”.	• Poradnictwo psychologiczne. • Poradnictwo prawne. • Grupa wsparcia.
V. Objęcie pomocą i wsparciem w procesie usamodzielniania się wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.	• Tworzenie i realizacja programów usamodzielnienia.	• Pomoc w opracowaniu indywidualnego programu usamodzielnienia. • Monitoring realizacji IPU.
	• Podnoszenie przez usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych.	• Organizowanie form wsparcia dostosowanych do indywidualnych potrzeb usamodzielniających się wychowanków. • Motywowanie wychowanków do udziału w projektach realizowanych przez PCPR i inne instytucje, stowarzyszenia i organizacje.
	• Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia.	• Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy.
	• Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.	• Działania zmierzające do zapewnienia warunków mieszkaniowych wychowankom pozbawionym miejsca zamieszkania po opuszczeniu rodziny zastępczej lub placówki.
	• Zapewnienie usamodzielnianym wychowankom pomocy prawnej i psychologicznej.	• Organizowanie specjalistycznej pomocy prawnej i psychologicznej – stosownie do zaistniałych potrzeb.
	• Finansowanie pomocy wychowankom w procesie usamodzielnienia.	• Finansowanie pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym m. in. rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, zakłady poprawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne i inne (zgodnie z obowiązującymi przepisami).

Źródło: opracowanie własne

IV. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH NA LATA 2021 – 2023

W sposobie funkcjonowania pieczy zastępczej istotny jest jej systematyczny rozwój i w związku z tym istnieje konieczność określenia corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych. Limity na lata 2021-2023 zawiera poniższa tabela nr 12:

Tabela nr 11. Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021 – 2023

Rok 2021	
Rodziny zastępcze zawodowe	2
Rok 2022	
Rodziny zastępcze zawodowe	2
Rok 2023	
Rodziny zastępcze zawodowe	3

Źródło: opracowanie własne

Limity w ramach programu będą analizowane i mogą być modyfikowane w zależności od potrzeb i możliwości finansowych powiatu w zakresie rozwoju systemu pieczy zastępczej.

W trakcie realizacji *Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 - 2023 w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim* planuje się utrzymanie 1 rodzinnego domu dziecka, który został utworzony 1 kwietnia 2020 roku.

V. EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Ewaluacja i monitorowanie *Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 - 2023 w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim* będzie się odbywało na podstawie analizy realizowanych zadań i celów oraz bieżącej oceny stopnia osiągniętych efektów z wykorzystaniem sprawozdawczości. Ewaluacją i monitoringiem zajmować się będzie główny podmiot programu, tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ropczycach.

Do monitoringu i ewaluacji programu wykorzystane zostaną dane zawarte w sprawozdawczości, w tym przede wszystkim: sprawozdania ministerialne, rzeczowo – finansowe z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej przekazywane właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego (roczne, półroczne, kwartalne, jednorazowe), sprawozdania statystyczne przekazywane elektronicznie do GUS, sprawozdania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z efektów pracy przekazywane corocznie przez dyrektora jednostki Staroście Powiatu i Radzie Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego.

Wskaźniki realizacji celów:

- liczba placówek wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie powiatu,
- liczba rodziców objętych wsparciem specjalistycznym (psychologiczno-pedagogicznym),
- liczba rodziców/opiekunów prawnych uczestniczących w warsztatach z zakresu rozwoju kompetencji rodzicielskich,
- liczba dzieci objętych działaniami wsparcia placówki,
- liczba rodzajów zajęć z zakresu kompetencji kluczowych,
- liczba dzieci/młodzieży korzystających ze wsparcia w placówce wsparcia dziennego,
- liczba działań podejmowanych w celu promowania różnych form pieczy zastępczej,
- liczba kandydatów przeszkolonych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- liczba osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- liczba nowopowstałych rodzin zastępczych,
- liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej,
- liczba przeprowadzonych szkoleń dla rodzin zastępczych,
- liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa,
- liczba nowopowstałych rodzin pomocowych,
- liczba osób uczestniczących w grupie wsparcia,

- liczba rodzin zastępczych korzystających z pomocy wolontariuszy,
- liczba realizowanych programów na rzecz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- liczba zawartych indywidualnych programów usamodzielnienia,
- liczba usamodzielnianych wychowanków objętych wsparciem i korzystających z pomocy,
- liczba zrealizowanych programów usamodzielnienia,
- kwota finansowania rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej,
- kwota finansowania pomocy wychowankom w procesie usamodzielniania.
-

PODSUMOWANIE

Każde dziecko ma prawo do bezpiecznego i stabilnego życia w atmosferze szacunku, miłości, akceptacji i zrozumienia, które jest dla niego gwarancją nie tylko realizacji podstawowych potrzeb życiowych, ale też umożliwia mu wszechstronny rozwój, realizację pasji, zainteresowań i aspiracji. Środowisko rodzinne to najważniejsze otoczenie wychowawcze w życiu dziecka. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych.

W przypadku, gdy dziecko zostaje pozbawione możliwości rozwoju w swojej naturalnej rodzinie najlepszym rozwiązaniem jest rodzinna forma pieczy zastępczej. Piecza zastępcza zapewnia przede wszystkim realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe, dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami oraz zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 – 2023 w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim w kompleksowy sposób podejmuje tematykę rodzinnej pieczy zastępczej. Wspieranie rodziny, promowanie idei pieczy zastępczej, profilaktyka, edukacja, prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, wspieranie i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, poradnictwo specjalistyczne, tworzenie niezbędnej infrastruktury, budowanie i doskonalenie zintegrowanego systemu pieczy zastępczej oraz podnoszenie

jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie – wszystkie te obszary działania dotyczące rodzinnych form pieczy zastępczej znalazły odzwierciedlenie w przygotowanym programie.

Opracowany program stanowi projekt działań zmierzający do wspierania rodziny w prawidłowym jej funkcjonowaniu skierowany na potrzeby zastępczego środowiska rodzinnego w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim. To również plan kierunków realizacji zadań wobec potrzeb Powiatu Ropczycko – Sędziszowskiego w zakresie rozwoju systemu pieczy zastępczej. Program ten zawiera diagnozę systemu pieczy zastępczej w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim, wskazanie potrzeb, celów i adresatów programu, kierunki rozwoju systemu pieczy zastępczej, limity rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021-2023 oraz zagadnienia dotyczące ewaluacji i monitoringu pozwalające na dokonanie oceny skuteczności zrealizowanych zadań i celów.

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 – 2023 w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim został przygotowany zgodnie z kierunkami realizowanej polityki rodzinnej państwa i jest zgodny z założeniami strategicznymi realizowanymi w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim.

SPIS TABEL

Tabela nr 1. Ludność Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego w 2019 roku.....	6
Tabela nr 2. Ludność Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego w podziale na gminy	7
Tabela nr 3. Liczba rodzin zastępczych w powiecie z wyszczególnieniem gmin	10
Tabela nr 4. Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w latach 2018-2020 wraz z dziećmi i osobami pełnoletnimi.....	10
Tabela nr 5. Liczba rodziców zastępczych w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim.....	12
Tabela nr 6. Wiek osób pełniących funkcje rodzin zastępczych i rodzinnego domu dziecka w latach 2018-2020.....	12
Tabela nr 7. Liczba rodzinnych form pieczy zastępczej z uwzględnieniem liczby wychowywanych dzieci w latach 2018-2020.....	13
Tabela nr 8. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2018-2020 z uwzględnieniem przedziału wiekowego.....	14
Tabela nr 9. Pomoc udzielna usamodzielnianym wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2018-2020.....	17
Tabela nr 10. Kierunki rozwoju systemu pieczy zastępczej w Powiecie Ropczycko-Sędziszowskim.....	21
Tabela nr 11. Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021 – 2023.....	26

SPIS MAP

Mapa nr 1. Granice administracyjne powiatu.....	5
---	---

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Ludność Powiatu Ropczycko-Sędziszowskiego w latach 2015-2019	6
--	---

SPIS DIAGRAMÓW

Diagram 1. Obszary działań rozwoju systemu pieczy zastępczej.....	20
---	----